

SVET VHODNÝ PRE DETI

Obsah :

	Paragrafy	strana
I. Vyhlásenie	1 - 9	2
II. Prehľad pokroku a zistené poučenia.....	10 - 13	4
III. Akčný plán	14 - 62	5
A. Tvorenie sveta vhodného pre deti.....	14 - 32	5
B. Ciele, stratégie a aktivity	33 - 47	9
1. Podporovanie zdravého života	35 - 37	9
2. Poskytovanie kvalitného vzdelanie	38 - 40	12
3. Ochrana pred zneužívaním, vykorisť.a násilím	41 - 44	14
4. Boj s HIV/AIDS	45 - 47	19
C. Mobilizovanie zdrojov	48 - 58	21
D. Následné aktivity a zhodnotenie	59 -62	23

Deklarácia

1. Pred 11-imi rokmi na Svetovom Summite o deťoch sa vedúci predstavitelia sveta spoločne zaviazali a vydali naliehavú a všeobecnú výzvu, aby bola každému dieťaťu poskytnutá lepšia budúcnosť.

2. Odvtedy sa urobil značný pokrok, ako je zdokumentované v správa Generálneho tajomníka nazvanej „My deti“. Milióny mladých životov bolo zachránených, viac detí ako kedykoľvek predtým je v škole, viac detí je aktívne zainteresovaných na rozhodnutiach o ich živote a dôležité zmluvy boli uzavreté na ochranu detí. Avšak tieto úspechy sú rozdielne a mnohé prekážky zostali, zvlášť v rozvíjajúcich sa krajinách. Jasnejšia budúcnosť pre všetkých sa ukázala klamlivá a celkovým cieľom chýbali národné záväzky a medzinárodné záväzky.

3. My, predstavitelia štátu a vlády a zástupcovia štátov, zúčastňujúci sa na zvláštnych zasadaniach Valného zhromaždenia o deťoch, znovu potvrdzujeme náš záväzok k cieľom a zásadám uchovaných v Charte OSN, sme rozhodnutí uchopiť túto historickú príležitosť, zmeniť svet pre deti a s deťmi. Preto znovu potvrdzujeme náš záväzok dokončiť neukončený program Svetového summitu o deťoch a osloviť ďalšie vznikajúce oblasti životne dôležité na dosiahnutie dlhodobých cieľov a smerovaní, ktoré potvrdili nedávne hlavné summity a konferencie OSN, zvlášť Milléniová Deklarácia OSN cez národné aktivity a medzinárodnú spoluprácu.

4. Znovu potvrdzujeme náš záväzok vykonať aktivity na podporu a ochranu práv každého dieťaťa – každej ľudskej bytosti pod 18 rokov, vrátane adolescentov. Sme rozhodnutí rešpektovať dôstojnosť a zabezpečiť prosperovanie všetkých detí. Uznávame, že Dohovor o právach dieťaťa, najuniverzálnejšia zmluva o ľudských právach a jej Opčné protokoly obsahujú rozsiahly súbor medzinárodných právnych štandardov na ochranu a prosperovanie detí. Tiež uznávame dôležitosť ďalších medzinárodných nástrojov pre deti.

5. Zdôrazňujeme náš záväzok vytvoriť svet vhodný pre deti, v ktorom udržateľný ľudský rozvoj, ktorý berie do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa, je založený na zásadách demokracie, rovnosti, nediskriminovanosti, mieru a sociálnej spravodlivosti, univerzality, nedeliteľnosti, spoluzávislosti a medzivzťahovosti všetkých ľudských práv, vrátane práva na rozvoj.

6. Uznávame a podporujeme rodičov alebo, keď nastane prípad, právnych zástupcov, ako primárnych opatrovateľov detí a posilňujeme ich schopnosť poskytovať optimálnu starostlivosť, výživu a ochranu.

7. Voláme všetkých členov spoločnosti, aby sa pripojili k nám v celosvetovom hnutí, ktoré pomôže budovať svet vhodný pre deti prostredníctvom podpory našich záväzkov k nasledujúcim zásadám a cieľom:

1. Prvé sú deti. Vo všetkých akciách pre deti budú primárnym zreteľom najlepšie záujmy dieťaťa.

2. Vykorenenie chudoby: investície do detí. Znovu potvrdzujeme náš sľub prelomiť obdobie chudoby v rámci jedinej generácie, spojení v presvedčení, že investície do detí a realizácia ich práv sú medzi najefektívnejšími spôsobmi vykorenenia chudoby. Okamžité aktivity sa musia urobiť na elimináciu najhorších foriem detskej práce.

3. Nenechať žiadne dieťa vzadu. Každé dievča a chlapec sa rodia slobodní a rovní v dôstojnosti a právach; preto všetky formy diskriminácie, dotýkajúce sa detí, musia skončiť.

4. Starostlivosť pre každé dieťa. Deti musia dostať najlepší možný štart do života. Ich prežitie, ochrana, rast a rozvoj v dobrom zdraví a v správnej výžive je základom rozvoja človeka. Vyvinieme spoločné úsilie na boj s infekčnými chorobami, budeme sa zaoberať hlavnými príčinami podvýživy a vychovávať deti v bezpečnom životnom prostredí, ktoré im umožní byť fyzicky zdravými, duševne bystrými, emociálne istými, sociálne kompetentnými a schopnými učiť sa.

5. Vzdelávať každé dieťa. Všetky dievčatá a chlapci musia mať prístup k primárnemu vzdelaniu a k ukončeniu primárneho vzdelania, ktoré je bezplatné, povinné a dobrej kvality ako základný kameň inkluzívneho základného vzdelania. Rodové rozdiely v primárnom a strednom vzdelávaní musia byť eliminované.

6. Chrániť deti pred ublížením a vykorisťovaním. Deti sa musia chrániť proti akýmkoľvek aktom násilia, zneužitia, vykorisťovania a diskriminácie, ako aj všetkým formám terorizmu a brania za rukojemníkov.

7. Chrániť deti pred vojnou. Deti sa musia chrániť pred hrôzami ozbrojeného konfliktu. Deti pod cudzou okupáciou sa musia tiež chrániť v súlade s ustanoveniami medzinárodného humanitárneho práva.

8. Bojovať s HIV/AIDS. Deti a ich rodiny sa musia chrániť pred devastujúcim dopadom vírusu HIV/AIDS (nedostatok imunity, získaný syndróm nedostatku imunity).

9. Načúvať deťom a zaistiť ich účasť. Deti a adolescenti sú pohotoví občania, schopní pomôcť budovať lepšiu budúcnosť pre všetkých. Musíme rešpektovať ich právo na vlastné vyjadrenie a účasť v záležitostiach, ktoré sa ich dotýkajú v súlade s ich vekom a vyspelosťou.

10. Chrániť Zem pre deti. Musíme ochraňovať naše prírodné životné prostredie s jeho rôznorodosťou života, krásou a jeho zdrojmi, z ktorých všetky rozširujú kvalitu života pre súčasné i budúce generácie. Dáme každú pomoc na ochranu detí a minimalizáciu dopadu prírodných nešťastí a environmentálnej degradácie na ne.

8. Uznávame, že uplatňovanie tejto Deklarácie a Akčného plánu vyžaduje nielen obnovenú politickú vôľu, ale tiež mobilizáciu a pridelenie dodatočných zdrojov na národných a medzinárodných úrovniach, berúc do úvahy naliehavosť a dôležitosť špeciálnych potrieb detí.

9. V línii s týmito zásadami a cieľmi prijímame Akčný plán obsiahnutý v sekcii III, vedomí toho, že spolu vybudujeme svet, v ktorom všetky dievčatá a chlapci sa môžu tešiť detstvu – času hier a učenia, v ktorom sú ľúbení, rešpektovaní, opatrovaní, ich práva sú podporované

a ochraňované, nie je tam diskriminácia žiadneho druhu, kedy ich bezpečnosť a prosperovanie je prvoradé a kedy sa môžu rozvíjať v zdraví, mieri a dôstojnosti.

II. Prehľad pokroku a zistené poučenia

10. Svetová deklarácia a Akčný plán Svetového summitu o deťoch sú medzi najvážnejšie monitorovanými a uplatňovanými záväzkami 90-tych rokov. Každoročné prehľady sa robili na národnej úrovni a správy o pokroku sa predložili na Valné zhromaždenie. Urobil sa prehľad v polovici dekády a celosvetový prehľad koncom dekády. Ten druhý zahŕňal regionálne stretnutia na vysokej úrovni v Beijingu, Berlíne, Cairu, Kathmande a Kingstone, ktoré skúmali pokrok; zabezpečoval následnosť na summit a ďalšie hlavné konferencie; podporil obnovený záväzok k dosiahnutiu cieľov svetového summitu; a riadil aktivity pre budúcnosť. Na prehľadoch sa zúčastňovalo široké spektrum aktérov, vrátane detí, organizácií mladých ľudí, akademických inštitúcií, náboženských skupín, organizácií občianskej spoločnosti, poslancov, médií, agentúr OSN, sponzorov a hlavných národných a medzinárodných mimovládnych organizácií.

11. Ako je zdokumentované v prehľade Generálneho tajomníka o následnosti k Svetovému summitu o deťoch koncom dekády, boli 90-te roky dekadou veľkých sľubov a skromných úspechov pre deti sveta. Z pozitívnej stránky pomohol Summit a platnosť Dohovoru o právach dieťaťa odsúhlasiť deťom politickú prioritu. Dohovor podpísalo, ratifikovalo, pristúpilo k nemu rekordných 192 krajín. Národné programy aktivít na implementáciu cieľov Summitu pripravilo 155 krajín. Urobili sa regionálne záväzky. Medzinárodné právne ustanovenia a mechanizmy posilnili ochranu detí. Sledovanie cieľov Summitu viedlo k mnohým jasným výsledkom pre deti: zomrie o 3 milióny detí menej ako pred 10-imi rokmi; detská obrna sa dostala na okraj vyhubenia; a cez jodizáciu soli je každý rok ochránených 90 miliónov novorodencov pred značnou stratou schopnosti učiť sa.

12. Ešte treba veľa urobiť. Zdroje, ktoré boli sľúbené na Summite na národnej a medzinárodnej úrovni musia byť plne materializované. Kritické výzvy zostávajú: viac ako 10 miliónov detí zomrie každý rok, hoci väčšine z nich sa mohlo zabrániť; 100 miliónov detí je mimo školy, z nich 60% dievčat; 150 miliónov detí trpí podvýživou; a HIV/AIDS sa šíri veľkou rýchlosťou. Pretrvávajú chudoba, vylúčenosť a diskriminácia a neadekvátne investície do služieb. Taktiež zadlženosť, veľké vojenské výdavky v rozpore s požiadavkami na národné zabezpečenie, vojenské konflikty, zahraničná okupácia, branie rukojemníkov a všetky formy terorizmu, ako aj nedostatok účinného využitia zdrojov môžu zabrániť národnému úsiliu bojovať s chudobou a zabezpečiť prosperovanie deťom. Detstvo miliónov detí je naďalej devastované ťažkou a vykorisťujúcou prácou; predajom a obchodovaním s deťmi, vrátane adolescentov a ďalšími formami zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania a násillia.

13. Skúsenosti poslednej dekády potvrdili, že potreby a práva detí musia byť prioritou v úsilí o rozvoj. Je veľa kľúčových úloh: zmena je možná – a práva detí sú účinný, súťaživý bod; politika musí oslovit' aj okamžité faktory, ktoré sa dotýkajú skupiny detí alebo vylučujú skupiny detí, aj širšie a hlbšie príčiny neadekvátnej ochrany a porušovania práv; ciele intervencie, ktoré dosahujú rýchle úspechy, treba vykonať s patričným zreteľom na postupy udržateľnosti a postupy účasti; usilovať sa budovať u detí vlastnú silu a schopnosť vzhopit' sa. Programy mnohých sektorov, zameriavajúce sa na ranné detstvo a podporu rodín, zvlášť vo vysoko rizikových podmienkach si zasluhujú špeciálnu podporu, pretože poskytujú trvalý úžitok pre rast, rozvoj a ochranu dieťaťa.

III. Akčný plán

A. Tvorenie sveta vhodného pre deti

14. Svet vhodný pre deti je taký, v ktorom deti dostanú najlepší možný štart do života a majú prístup ku kvalitnému základnému vzdelaniu, vrátane základného vzdelania, ktoré je povinné, bezplatné a k dispozícii všetkým a v ktorom všetky deti, vrátane adolescentov, majú príležitosť rozvinúť ich individuálne schopnosti v bezpečnom a podpornom prostredí. Budeme podporovať fyzický, psychologický, duševný, sociálny, emočný, poznávací a kultúrny rozvoj detí ako záležitosť národných a globálnych priorít.

15. Rodina je základná jednotka spoločnosti a ako taká by mala byť posilnená. Má dostať komplexnú ochranu a podporu. Primárna zodpovednosť za ochranu, výchovu a rozvoj detí zostáva na rodine. Všetky inštitúcie spoločnosti by mali rešpektovať práva detí a zabezpečiť ich prosperovanie a dávať vhodnú pomoc rodičom, rodinám, zákonným opatrovateľom a iným opatrovateľom tak, aby deti mohli rásť a rozvíjať sa v bezpečnom a stabilnom prostredí a v atmosfére šťastia, lásky a porozumenia, majúť na mysli, že v rôznych kultúrnych, sociálnych a politických systémoch existujú rôzne formy rodiny.

16. Vieme tiež, že značný počet detí žije bez podpory rodiny, ako sú siroty, deti žijúce na ulici, premiestnené v rámci krajiny, deti-utečenci, deti dotknuté obchodovaním a sexuálnym a ekonomickým vykorisťovaním a deti, ktoré sú väznené. Mali by sa prijať špeciálne opatrenia na podporu týchto detí a inštitúcií, zariadení a služieb, ktoré sa o ne starajú a na vybudovanie a posilnenie vlastných schopností detí, aby sa sami vedeli chrániť.

17. Sme rozhodnutí podporiť prístup rodičov, rodín, zákonných opatrovateľov, poskytovateľov starostlivosti a samotných detí k informáciám a službám na podporu prežitia, rozvoja, ochrany a účasti dieťaťa.

18. Chronická chudoba zostáva jednou najväčšou prekážkou, aby boli splnené potreby, ochrana a podpora práv detí. Musí sa na ňu útočiť na všetkých frontoch, od poskytovania základných sociálnych služieb po vytvorenie pracovných príležitostí, od dispozície mikroúverov po investície v infraštruktúre a od úľavy na daniach po čestné obchodné praktiky. Deti najviac ohrozuje chudoba, pretože ona udiera na základy ich potenciálu pre rozvoj – na ich vyvíjajúce sa telá a mysle. Vykorenenie chudoby a redukcia rozdielností musí byť preto kľúčový cieľ úsilí o rozvoj. Ciele a stratégie, na ktorých sa dohodlo na nedávnych hlavných konferenciách OSN a ich pokračovaniach, zvlášť na Milléniovom Summite, poskytujú pomocný medzinárodný rámec pre národné stratégie na zníženie chudoby, aby sa splnili a chránili práva a poskytlo dobré prosperovanie deťom.

19. Uznávame, že globalizácia a spoluzávislosť otvárajú nové príležitosti cez obchod, investície, kapitálové toky a pokrok v technológii, vrátane informačných technológií, aby rástla svetová ekonomika, bol rozvoj a zlepšili sa životné štandardy vo svete. Rovnako zostávajú vážne výzvy, vrátane vážnych finančných kríz, nezabezpečenosť, chudoba, vylúčenosť a nespravodlivosť v rámci a medzi spoločnosťami. Značné prekážky ďalšej integrácie a plnej účasti v globálnej ekonomike zostávajú pre rozvíjajúce sa krajiny, zvlášť pre najmenej rozvinuté krajiny, ako aj pre niektoré krajiny s meniacou sa ekonomikou. Pokiaľ nie je sociálneho a ekonomického rozvoja rozšírený na všetky krajiny, rastúci počet ľudí vo všetkých krajinách a dokonca celé regióny zostanú na okraji svetovej ekonomiky. Musíme konať teraz, aby sme porazili prekážky, ktoré sa dotýkajú národov a krajín

a realizovali plný potenciál príležitostí pre úžitok všetkých, zvlášť detí. Zaväzujeme sa k otvorenému, spravodlivému, na pravidlách založenému, predvídateľnému a nediskriminačnému multilaterálnemu obchodnému a finančnému systému. Investície do vzdelávania a školenia pomôžu umožniť deťom zúčastniť sa na prospechu prieniku informačných a komunikačných technológií. Globalizácia ponúka príležitosti a výzvy. Rozvíjajúce sa krajiny a krajiny s meniacou sa ekonomikou čelia špeciálnym ťažkostiam pri odpovedi na tieto výzvy a príležitosti. Globalizácia by mala byť plne inkluzívna a spravodlivá je tu silná potreba politik a opatrení na národných a medzinárodných úrovniach formulovaných a uplatňovaných s plnou a účinnou účasťou rozvíjajúcich sa krajín a krajín s meniacou sa ekonomikou, aby sa im pomohlo účinne odpovedať na tie výzvy a príležitosti, dávajúc vysokú prioritu na dosiahnutie pokroku pre deti.

20. Diskriminácia dáva podnet na obdobie sociálnej a ekonomickej vylúčenosti a podkopáva schopnosť detí, aby sa naplno rozvíli. Urobíme všetko na elimináciu diskriminácie voči deťom, či už je na základe rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženského, politického alebo iného názoru, národného, etnického alebo sociálneho pôvodu, majetku, postihnutia, pôvodu alebo iného stavu dieťaťa, jeho rodičov alebo zákonných opatrovateľov.

21. Urobíme všetky opatrenia na zabezpečenie plnej a rovnakej radosti zo všetkých ľudských práv a základných slobôd, vrátane rovnakého prístupu k zdraviu, vzdelaniu a rekreačných služieb deťmi s postihnutím a deťmi so špeciálnymi potrebami, na zabezpečenie uznania ich dôstojnosti, na podporu ich sebadôvery a uľahčenie ich aktívnej účasti na komunite.

22. Domorodé deti a deti patriace k menšinám a zraniteľné skupiny sú disproporciálne znevýhodnené v mnohých krajinách z dôvodu všetkých foriem diskriminácie vrátane rasovej diskriminácie. Podnikneme vhodné opatrenia na ukončenie diskriminácie, aby sme poskytli špeciálnu podporu a zabezpečili rovnaký prístup k službám pre tieto deti.

23. Dosiahnutie cieľov pre deti, zvlášť dievčatá, bude posunuté vpred, ak sa ženy budú plne tešiť všetkým ľudským právam a základným slobodám, vrátane práva na rozvoj, sú splnomocnené na rovnakú účasť vo všetkých sférach spoločnosti a sú chránené a oslobodené od všetkých foriem násilia, zneužitia a diskriminácie. Sme rozhodnutí eliminovať všetky formy diskriminácie voči dievčatám počas ich života a poskytnúť špeciálnu pozornosť ich potrebám, aby sa podporili a ochránili všetky ich ľudské práva, vrátane práva nebyť obmedzovaná a uchránená pred škodlivými praktikami a sexuálnym vykorisťovaním. Budeme podporovať rovnosť pohlaví a rovnaký prístup k základným sexuálnym službám, ako sú vzdelanie, výživa, zdravotná starostlivosť vrátane sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, očkovania a ochrane pred chorobami s najväčšou príčinou úmrtnosti a budeme dávať hlavný smer na rodovú perspektívu vo všetkých rozvojových politikách a programoch.

24. Uznávame potrebu poukázať na meniacu sa úlohu mužov v spoločnosti, chlapcov, adolescentov, otcov a na výzvy, ktorým čelia chlapci rastúci v dnešnom svete. Budeme ďalej podporovať rozdelenú zodpovednosť obidvoch rodičov pri vzdelaní a vo výchove detí a budeme sa snažiť zabezpečiť, aby otcovia mali príležitosť zúčastňovať sa na životoch ich detí.

25. Je životne dôležité, aby národné ciele pre deti zahŕňali ciele na zníženie nerovností, zvlášť tých, ktoré vznikajú z diskriminácie rasy, medzi dievčatami a chlapcami, vidieckymi a mestskými deťmi, bohatými a chudobnými deťmi a tými, ktoré sú bez postihnutia a s postihnutím.

26. Musí sa hovoriť o množstve problémov a trendov v životnom prostredí, ako je globálne otepľovanie, ozónová vrstva, znečistenie vzduchu, nebezpečné odpady, vystavenie nebezpečenstvu chemikálií a pesticídov, neadekvátne kanalizácia, slabá hygiena, zlá pitná voda a strava, neadekvátne bývanie, aby sa zaistilo zdravie a prosperovanie detí.

27. Adekvátne bývanie podporuje integráciu rodiny, prispieva k sociálnej spravodlivosti a posilňuje pocit spolupatričnosti, bezpečia a ľudskej solidarity, ktoré sú základom pre prosperovanie detí. Budeme prikladať vysokú prioritu, aby sa prekonal nedostatok bytov a iných infraštruktúrnych potrieb, zvlášť pre deti v okrajových mestských a vzdialených vidieckych oblastiach.

28. Prijmeme opatrenia na riadenie našich prirodzených zdrojov a na ochranu a udržanie nášho životného prostredia. Budeme pracovať, aby sme zmenili neudržateľné typy výroby a spotreby, majú na mysli zásady, medziiným, zásadu, že so zreteľom na rôzne prispievania ku globálnej degradácii a k degradácii životného prostredia, majú štáty spoločné, ale diferencované povinnosti. Budeme napomáhať vzdelávaniu všetkých detí a dospelých, aby rešpektovali prirodzené životné prostredie pre ich zdravie a prosperovanie.

29. Dohovor o právach dieťaťa a jeho Opčné protokoly obsahujú komplexný súbor medzinárodných právnych štandardov na ochranu a prosperovanie detí. Tiež uznávame dôležitosť ďalších relevantných medzinárodných nástrojov pre deti. Všeobecné zásady, medzi iným, najlepšie záujmy dieťaťa, nediskriminácia, účasť, prežitie a rozvoj poskytujú rámec pre naše aktivity, ktoré sa týkajú detí aj adolescentov. Povzbudzujeme všetky krajiny, aby zvážili, ako vec priority, podpísanie a ratifikovanie alebo pristúpenie k Dohovoru o právach dieťaťa, jeho Opčných protokolov, ako aj Dohovor 138 a 182 MOP. Povzbudzujeme štáty, aby plne implementovali ich zmluvné záväzky a odvolanie výhrady nezlučiteľnej s objektom a účelom Dohovoru a zvážili zhodnotenie výhrad s cieľom ustúpiť od nich.

30. Víťame vstup do platnosti Opčných protokolov k Dohovoru o právach dieťaťa o zainteresovanosti detí v ozbrojených konfliktoch a obchode s deťmi, detskej prostitúcie a detskej pornografii a naliehame na štáty, aby ich plne uplatňovali.

31. My, vlády, participujúce na zvláštnych zasadaniach sa zaväzujeme uplatňovať Akčný plán cez opatrenia ako sú:

- a) Uviesť, kde je vhodné, účinnú národnú legislatívu, politiku a akčné plány a pridelenie zdrojov, aby sa splnili a ochránili práva a zabezpečilo prosperovanie detí.
- b) Ustanovenie alebo posilnenie národných orgánov, ako sú medziiným nezávislí ombudsmeni pre deti, kde je vhodné, alebo iné inštitúcie na podporu a ochranu práv dieťaťa.
- c) Rozvíjanie národného monitoringu a zhodnocovacích systémov, aby sa zhodnotil dopad našich aktivít na deti.
- d) Rozšírenie širokozahájajúceho uvedomenia a porozumenia práv dieťaťa.

Partnerstvá a účasť

32. Aby sa uplatňoval tento Akčný plán, posilníme naše partnerstvo s nasledujúcimi aktérmi, ktorí musia jedinečne prispieť a povzbudiť použitie všetkých prístupov pre účasť, aby posunuli náš spoločný záujem – prosperovanie detí a podpora a ochrana ich práv.

1. Deťom, vrátane adolescentov, musí byť umožnené praktizovať ich právo, aby slobodne vyjadrili ich názory podľa ich vyvíjajúcej sa schopnosti, budovať sebaúctu, získavať vedomosti a zručnosti, ako sú tie na riešenie konfliktu, rozhodovania a komunikácie, splniť výzvy života. Právo detí, vrátane adolescentov, slobodne sa vyjadriť musí byť rešpektované a podporované a ich názory treba vziať do úvahy vo všetkých veciach, ktoré sa ich dotýkajú, náhľadom dieťaťa dávať patričnú váhu v súlade s ich vekom a vyspelosťou dieťaťa. Energia a kreativita detí a mladých ľudí sa musí podporovať tak, aby sa mohli aktívne zúčastniť na tvorbe ich prostredia, ich spoločností a sveta, ktorý zedia. Znevýhodnené a marginalizované deti, vrátane zvlášť adolescentov, potrebujú špeciálnu pozornosť a podporu k prístupu k základným službám, budovaniu sebaúcty a k ich príprave prevziať zodpovednosť za ich vlastné životy. Budeme sa usilovať rozvíjať a uplatňovať programy na podporu zmysluplnej účasti detí, vrátane adolescentov, na procesoch rozhodovania v rodinách a v školách a na miestnych a národných úrovniach.

2. Rodičia, rodiny, zákonní opatrovatelia a ostatní opatrovatelia majú primárnu úlohu a zodpovednosť za prosperovanie detí a musia sa podporovať pri výkone ich povinností pri výchove dieťaťa. Všetky naše politiky a programy by v tomto zmysle mali podporovať delenú zodpovednosť rodičov, rodín, zákonných opatrovateľov a iných opatrovateľov a spoločnosti ako celku.

3. Miestne samosprávy a orgány môžu zabezpečiť cez, medziiným, posilnené partnerstvá na všetkých úrovniach, že deti sú v centre agiend pre rozvoj. Starostovia a miestni radcovia môžu značne zlepšiť život detí, keď budú budovať na pokračujúcich iniciatívach, ako sú komunity a mestá priaznivé k deťom, bez periférií.

4. Poslanci alebo členovia legislatúr sú kľúčom k uplatňovaniu tohto akčného plánu, ktorého význam bude vyžadovať, aby podporili rast uvedomenia, aby prijali nevyhnutnú legislatívu, uľahčili finančné zdroje potrebné na ento účel, monitorovali ich efektívne využívanie.

5. Mimovládne organizácie a organizácie založené na komunite sa budú podporovať v ich práci a budú stanovené mechanizmy, kde je to vhodné, na uľahčenie účasti občianskej spoločnosti na záležitostiach, ktoré sa dotýkajú detí. Aktéri občianskej spoločnosti musia hrať úlohu pri podporovaní pozitívneho správania a tvorenia prostredia, ktoré prispieva k prosperovaniu detí.

6. Súkromný sektor a združené spoločnosti musia urobiť špeciálny príspevok a to od prijatia a dodržiavania praktík, ktoré demonštrujú sociálnu zodpovednosť k poskytnutiu zdrojov, vrátane inovačných zdrojov financovania a systémov na zlepšenie komunít, ktoré prosperujú deťom, ako sú mikroúvery.

7. Náboženský, spirituálny, kultúrny vodcovia s ich veľkým dosahom majú kľúčovú úlohu pre deti ako aktéri prvej línie pri napomáhaní preniesť ciele a úlohy tohto akčného plánu do priorít pre ich komunity a mobilizovaní a inšpirovaní ľudí robiť aktivity v prospech detí.

8. Masmédiá a ich organizácie majú kľúčovú úlohu pri dvíhaní uvedomenia o situácii detí a o páľčivých otázkach, ktorým čelia, mali by hrať aktívnejšiu úlohu pri informovaní detí, rodičov, rodín a mali by tiež prispieť k výchovným programom pre deti. V tomto zmysle by mali byť médiá pozorné k svojmu vplyvu na deti.

9. Regionálne a medzinárodné organizácie, zvlášť všetky orgány OSN, ako aj inštitúcie Brettona Woods a ďalšie multimediálne agentúry by sa mali povzbudzovať k spolupráci a hrať kľúčovú úlohu pri zvyšovaní a dosahovaní pokroku pre deti.

10. Ľudia, ktorí priamo pracujú s deťmi majú veľkú zodpovednosť. Je dôležité zvyšovať ich status, morálku a profesionalitu.

B. Ciele, stratégie a aktivity

33. Od Svetového summitu o deťoch bolo hlavnými summitmi a konferenciami OSN a ich zhodnocovacími procesmi prijatých mnoho cieľov a zámerov, ktoré sa vzťahujú na deti.

Potvrdzujeme náš záväzok dosiahnuť tieto ciele a zamerania a ponúknuť tejto a budúcim generáciám detí príležitosti, ktoré boli odopreté ich rodičom. Ako krok k budovaniu silných základov pre dosiahnutie cieľov medzinárodného rozvoja v r. 2015 a cieľov Milleniového summitu, rozhodli sme sa dosiahnuť nesplnené ciele ako aj zhodný súbor medzisprostredkovateľských cieľov a smerov počas obdobia tejto dekády (2000 – 2010) v nasledujúcich prioritných oblastiach aktivít.

34. Berúc do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa zaväzujeme sa uplatňovať nasledujúce ciele, stratégie a aktivity s vhodnou adaptáciou k špecifickej situácii každej krajiny a k rôznym situáciám a okolnostiam v rôznych regiónoch a krajinách vo svete.

1. Podpora zdravému životu

35. Z dôvodu chudoby a nedostatku prístupu k základným sociálnym službám zomrie každý rok na zastaviteľné choroby a podvýživu viac ako 10 miliónov detí mladších ako 5 rokov, skoro polovica z nich v neonatálnom období. Komplikácie z dôvodu tehotenstva a pôrodu a materskej anémie a podvýživy zabijú každý rok viac ako pol milióna žien a adolescentov a zrania a zneschopnia oveľa viac ďalších. Viac ako 1 bilión ľudí nemôže dostať zdravú pitnú vodu, 150 miliónov detí pod 5 rokov veku je podvyživených, a viac ako 2 bilióny ľudí postráda prístup k adekvátnej kanalizácii.

36. Sme rozhodnutí prelomiť medzigeneračné obdobie podvýživy a zlého zdravia tým, že poskytneme bezpečný a zdravý štart do života pre všetky deti, poskytneme prístup k efektívnemu, spravodlivému, trvalému a udržateľnému systému primárnej zdravotnej starostlivosti vo všetkých komunitách, zabezpečením prístupu k informáciám a službám, poskytneme adekvátne služby týkajúce sa vody a kanalizácie, podporíme zdravý životný štýl medzi deťmi a adolescentmi. Sme rozhodnutí dosiahnuť nasledujúce ciele v súlade s výsledkami nedávnych konferencií, summitov OSN a zvláštnych zasadnutí Valného zhromaždenia, ako sa odráža v ich správach:

a) zníženie miery úmrtnosti kojencov a detí pod 5 rokov najmenej o jednu tretinu, pri sledovaní cieľa tohto zníženia do r. 2015 o dve tretiny,

b) zníženie miery úmrtnosti matiek najmenej o jednu tretinu, pri sledovaní cieľa tohto zníženia o tri štvrtiny do roku 2015,

c) zníženie podvýživy detí medzi deťmi pod 5 rokov veku najmenej o jednu tretinu, so špeciálnou pozornosťou deťom pod 2 roky veku a zníženie miery nízkej pôrodnej váhy najmenej o jednu tretinu súčasnej miery,

d) zníženie podielu domácností bez prístupu k hygienickým kanalizačným zariadeniam a zdravej pitnej vode najmenej o jednu tretinu,

e) rozvoj a uplatňovanie národnej politiky a programov rozvoja ranného detstva na zabezpečenie rozšírenia fyzického, sociálneho, emotívneho, spirituálneho, poznávacieho rozvoja detí,

f) rozvoj a uplatňovanie národnej politiky zdravia a programov pre adolescentov, vrátane cieľov a ukazovateľov na podporu ich fyzického a mentálneho zdravia,

g) prístup cez primárny systém zdravotnej starostlivosti k reprodukčnému zdraviu pre všetkých jednotlivcov primeraného veku čo najskôr a nie neskôr ako v r. 2015.

37. Na dosiahnutie týchto cieľov a smerovaní, berie do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa, zhodné s národnými zákonmi, náboženskými a etickými hodnotami a kultúrnym pozadím národa a v súlade so všetkými ľudskými právami a základnými slobodami, budeme vykonávať nasledujúce stratégie a aktivity:

1. Zabezpečiť, že zníženie chorobnosti matiek a neonatálna chorobnosť bude prioritou sektora zdravotníctva a že ženy, zvlášť adolescentné budúce matky majú prístup k základnej pôrodnickej starostlivosti, k dobre vybaveným službám zdravotnej starostlivosti s adekvátnym personálom, k odbornému ošetrovaniu pri pôrode, k pohotovostnej pôrodnickej starostlivosti, doprave na vyššiu odbornejšiu opateru, keď by bolo nutné, k post-partum starostlivosti, a k plánovaniu rodiny, aby sa podporilo bezpečné materstvo.

2. Poskytnúť prístup všetkým deťom k vhodným, vysokokvalitným službám zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu a informáciám.

3. Všetkým jednotlivcom primeraného veku udeliť podporu ich zdravému životu, vrátane ich reprodukčného a sexuálneho zdravia, zhodnú so záväzkami a výsledkami nedávnych konferencií a summitov OSN, vrátane Svetového summitu o deťoch, Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji, Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji, Svetového summitu pre sociálny rozvoj a IV. Svetovej konferencie o ženách ich 5-ročným prehľadom a správam.

4. Podporiť zdravie a prežitie dieťaťa a znížiť rozdiely čo najskôr medzi a v rámci vyspelých a rozvíjajúcich sa krajín, so zvláštnym zreteľom eliminovať zbytočnú úmrtnosť medzi kojencami – dievčatami a deťmi.

5. Chrániť, podporovať výlučné kojenie kojencov počas 6 mesiacov a ďalšie kojenie s bezpečnou, primeranou a adekvátnou výživou až do 2 rokov veku alebo nad 2 roky. Poskytnúť informácie o výžive kojencov.

6. Špeciálny dôraz sa musí položiť na prenatálnu a postnatálnu starostlivosť, základnú pôrodnicku starostlivosť a starostlivosť o novorodencov, zvlášť pre tých, ktorí žijú v oblastiach bez prístupu k službám.

7. Založiť plnú imunizáciu detí pod 1 rok veku na 90% na národnej úrovni, s najmenej 80%-ným rozsahom v každom okrese alebo ekvivalentnej administratívnej jednotke, znížiť úmrtia z dôvodu osýpok o polovicu do r. 2005, eliminovať tetanus matiek a neonatálny tetanus do r. 2005, rozšíriť dávky nových a zdokonalených vakcín a ďalších preventívnych zdravotných zásahov deťom vo všetkých krajinách.

8. Potvrdiť globálne vykorenenie detskej obrny do r. 2005.

9. Vykoreniť chorobu – vlasovec medinský.

10. Posilniť rozvoj ranného detstva poskytnutím vhodných služieb a podporou rodičov, vrátane rodičov so zdravotným postihnutím, rodín, zákonných opatrovateľov, opatrovateľov počas tehotenstva, pôrodu, kojeneckého obdobia, ranného detstva tak, aby sa zabezpečil fyzický, psychologický, sociálny, spirituálny a poznávací rozvoj detí.

11. Zintenzívniť overené, finančne účinné aktivity voči chorobám a podvýžive, ktoré sú hlavnou príčinou detskej úmrtnosti a chorobnosti, vrátane zníženia úmrtí o jednu tretinu z dôvodu akútnych dýchacích infekcií, zníženia úmrtí o polovicu z dôvodu hnačky medzi

deťmi pod 5 rokov veku, zníženia úmrtí o polovicu z dôvodu tuberkulózy a jej rozšírenosti, zníženia rozsahu pôsobenia črevných parazitov, cholery, sexuálne prenosných infekcií, HIV/AIDS a všetkých foriem žltacky a zabezpečiť, aby efektívne opatrenia boli prístupné, zvlášť vo veľmi okrajových oblastiach alebo obyvateľoch.

12. Znížiť o polovicu bremeno choroby spojené s maláriou a zabezpečiť, aby 60 % ľudí, ktorí sú v riziku malárie, zvlášť deti a ženy spali pod sieťami zabraňujúcimi prístupu hmyzu.

13. Zlepšiť výživu matiek a detí, vrátane adolescentov, prostredníctvom ochrany jedla v domácnosti, prístupu k základným sociálnym službám a adekvátnym praktikám starostlivosti.

14. Podporiť obyvateľov a krajiny, ktoré trpia závažným nedostatkom potravy a hladom.

15. Posilniť zdravotnícke a vzdelávacie systémy a rozširovať systémy sociálneho zabezpečenia, aby sa zvýšil prístup k integrovanému a efektívnemu zdraviu, výžive a starostlivosti o deti v rodinách, komunitách, školách a zariadeniach primárnej zdravotnej starostlivosti, vrátane okamžitej pozornosti chlapcom a dievčatám žijúcim na okraji spoločnosti.

16. Znížiť úrazy detí z dôvodov nehôd alebo iných príčin prostredníctvom rozvoja a uplatňovania vhodných preventívnych opatrení.

17. Zabezpečiť efektívny prístup deťom so zdravotným postihnutím a deťom so špeciálnymi potrebami k integrujúcim službám, vrátane rehabilitácie a zdravotnej starostlivosti a podporiť starostlivosť založenú na účasti rodiny a vhodný podporný systém pre rodičov, rodiny, zákonných opatrovateľov a poskytovateľov starostlivosti o tieto deti.

18. Poskytnúť špeciálnu pomoc deťom trpiacim mentálnymi chorobami alebo psychologickými poruchami.

19. Podporovať fyzické, mentálne a emočné zdravie medzi deťmi, vrátane adolescentov cez hry, športy, rekreáciu, umelecké a kultúrne vyjadrenie sa .

20. Rozvinúť a uplatňovať politiky a programy pre deti, vrátane adolescentov, zacielené na prevenciu užívania drog, psychotropných látok a výparov, okrem tých na lekárske účely a zacielené na znižovanie nepriaznivých následkov ich zneužívania, ako aj podporovať preventívnu politiku a programy, zvlášť proti tabaku a alkoholu.

21. Rozvinúť politiky a programy zacielené na deti, vrátane adolescentov, na znižovanie násilia a samovraždy.

22. Dosiahnuť udržateľné odstránenie porúch následkom nedostatku jódu do r. 2005 a nedostatku vitamínu A do r. 2010; znížiť o jednu tretinu rozšírenosť anémie, vrátane nedostatku železa do r. 2010; a zrýchliť pokrok smerom k zníženiu iných deficitov v mikrovýžive cez diverzifikáciu diät, posilnenie stravy a doplnky.

23. V úsilí zabezpečiť univerzálny prístup k zdravej vode a adekvátnym kanalizačným zariadeniam, treba obrátiť pozornosť na budovanie rodinnej a komunitnej kapacity na ovládanie existujúcich systémov a podporovanie zmeny správania cez vzdelávanie o zdraví a hygiene, zahrnúť to do školských osnov.

24. Určiť všetky rozdiely v zdraví a prístupe k základným sociálnym službám, vrátane služieb starostlivosti o zdravie pre domorodé deti a deti patriace k menšinám.

25. Rozvinúť legislatívnu politiku a programy, ako je vhodné, na národnej úrovni a rozšíriť medzinárodnú spoluprácu pri predchádzaní, okrem iného, vystavenia detí škodlivým kontamináciám vo vzduchu, vode, pôde a potrave.

2. Poskytovanie kvalitného vzdelávania

38. Vzdelanie je právo človeka a kľúčový faktor na zníženie chudoby a detskej práce a podpora demokracie, mieru, tolerancie a rozvoja. Stále viac ako 100 miliónov detí vo veku základnej školy, z nich väčšina dievčat, nie je zapísaných do školy. Ďalšie milióny vyučujú nevyškolení a málo platení učitelia v preplnených, nezdravých a slabo vybavených triedach. A jedna tretina zo všetkých detí neukončí 5 rokov školskej dochádzky, čo je minimum požadované na základnú gramotnosť.

39. Ako bolo dohodnuté na Svetovom fóre o vzdelaní v Dakare, ktoré opätovne potvrdilo mandatórnu úlohu Organizácie pre vzdelanie, vedu a kultúru pri OSN pri koordinovaní partnerov Vzdelania pre všetkých a pri udržiavaní ich kolektívnej energie v rámci procesu zabezpečenia základného vzdelania, udelíme vysokú prioritu tomu, aby bolo zabezpečené do r. 2015, že všetky deti budú mať prístup k základnému vzdelaniu a k jeho ukončeniu, ktoré je bezplatné, povinné a dobrej kvality. Zameriame sa tiež na progresívne poskytnutie stredného vzdelania. Ako krok k týmto cieľom rozhodli sme sa dosiahnuť nasledujúce ciele:

- a) rozšíriť a zlepšiť komplexnú starostlivosť a vzdelávanie v rannom detstve pre dievčatá a chlapcov, zvlášť pre najzraniteľnejšie a znevýhodnené deti;
- b) znížiť počet detí vo veku základnej školy, ktoré sú mimo školy o 50% a zvýšiť čistý zápis do základnej školy alebo účasť v alternatívnych primárnych vzdelávacích programoch dobrej kvality najmenej na 90% do r. 2010;
- c) eliminovať rodové rozdiely v základnom a strednom školstve do r. 2005; a dosiahnuť rodovú rovnosť vo vzdelaní do r. 2015 s cieľom zabezpečiť plný a rovnaký prístup dievčat do základného vzdelávania v dobrej kvalite a jeho ukončenie.
- d) zlepšiť všetky aspekty kvality vzdelávania tak, aby deti a mladí ľudia dosiahli uznávané a merateľné výsledky v učení, zvlášť v počítaní, gramotnosti a základných životných znalostiach.
- e) zabezpečiť, aby požiadavky všetkých mladých ľudí na učenie sa naplňali cez prístup k primeraným vyučovacím programom a k programom zručností pre život.
- f) dosiahnuť 50% - né zlepšenie úrovne gramotnosti dospelých do r. 2015, zvlášť u žien.

40. Na dosiahnutie týchto cieľov budeme uplatňovať nasledujúce stratégie a aktivity:

1. Rozvinúť a uplatňovať špeciálne stratégie na zabezpečenie, že školstvo je ľahko prístupné pre všetky deti a adolescentov a že základné vzdelanie je poskytované pre všetky rodiny.
2. Podporovať inovačné programy, ktoré povzbudzujú školy a komunity aktívnejšie hľadať deti, ktoré vypadli alebo sú vylúčené zo školy a zo vzdelávania, zvlášť dievčatá a pracujúce deti, deti so zvláštnymi potrebami a deti so zdravotným postihnutím a pomôcť im zapísať sa, navštevovať a úspešne ukončiť ich vzdelávanie, zahrnúť vlády, rodiny, komunity a mimovládne organizácie ako partnerov vo vzdelávacom procese. Špeciálne opatrenia by mali byť urobené, aby sa zabránilo a znížilo odídeniu zo školy z dôvodu, okrem iného, vstupu do zamestnania.
3. Spojiť rozdeľovanie medzi formálnym a neformálnym vzdelávaním, berúc do úvahy potrebu zabezpečiť dobrú kvalitu vzdelávacích služieb, vrátane kompetencie poskytovateľov a uznáním, že neformálne vzdelávanie a alternatívne prístupy poskytujú užitočné skúsenosti. Okrem toho rozvinúť dopĺňanie sa medzi týmito dvomi systémami.
4. Zaisťiť, aby všetky základné vzdelávacie programy boli prístupné, kompletne a zodpovedajúce deťom so špeciálnymi potrebami a pre deti s rôznymi formami zdravotného postihnutia.

5. Zabezpečiť, aby domorodé deti a deti patriace k menšinám mali prístup ku kvalitnému vzdelávaniu na rovnakom základe ako iné deti. Úsilie musí smerovať na poskytovanie tohto vzdelávania takým spôsobom, ktorý rešpektuje ich dedičstvo. Úsilie musí smerovať tiež na poskytovanie vzdelávacích príležitostí tak, aby domorodé deti a deti náležiacie k menšinám mohli rozvinúť porozumenie ich kultúrnej identity, jej uchovanie, vrátane dôležitých aspektov, ako je jazyk a hodnoty.
6. Rozvinúť a uplatniť špeciálne stratégie na zlepšenie kvality vzdelávania a splnenie vyučovacích potrieb všetkých detí.
7. Vytvoriť s deťmi priateľské vyučovacie prostredie, v ktorom sa cítia bezpečne, sú chránené pred zneužitím, násilím, diskrimináciou a sú zdravé a povzbudzované učiť sa. Zabezpečiť, aby vzdelávacie programy a materiály plne reflektovali podporu a ochranu ľudských práv a hodnôt mieru, tolerancie a rovnosti pohlaví, využívajúc každú príležitosť, ktorú prezentuje Medzinárodná dekáda pre kultúru mieru a nenásilia pre deti sveta (2001 – 2010).
8. Posilniť starostlivosť v rannom detstve a vzdelávanie cez poskytovanie služieb, rozvíjanie a podporovanie programov smerovaných na rodiny, zákonných opatrovateľov, opatrovateľov a komunity.
9. Poskytovať vzdelávanie a školiace príležitosti pre adolescentov, aby sa im pomohlo získať udržiteľné živobytie.
10. Vytvoriť, kde je vhodné, a uplatniť programy, ktoré umožnia tehotným dospelým a adolescentným matkám pokračovať v ukončení ich vzdelania.
11. Povzbudiť ďalší rozvoj a uplatňovanie programov pre deti, vrátane adolescentov, zvlášť v školách, na predchádzanie užívania tabaku a alkoholu; zisťovanie, marenie a predchádzanie obchodovaniu a užívaniu narkotík a psychotropných látok, okrem tých na lekárske účely tým, že sa budú podporovať, medziiným, informačné kampane v masmédiách o ich škodlivých účinkoch, ako aj o riziku návyku a urobia sa nevyhnutné aktivity, aby sa zaoberalo s prvotnými príčinami.
12. Podporovať inovačné programy na poskytovanie impulzov nízko príjmovým rodinám so školopovinnými deťmi zvýšiť zápis a prítomnosť dievčat a chlapcov a zaistiť, že nie sú povinní pracovať spôsobom, ktorý im prekáža chodiť do školy.
13. Rozvinúť a uplatniť programy, ktoré špecificky cielia na elimináciu rozdielov v pohlaví pri zápise a predpojatosti a stereotypov založených na pohlaví vo vzdelávacích systémoch, elimináciu osnov a materiálov, či už sú odvodené od akýchkoľvek diskriminačných praktík, sociálnych alebo kultúrnych postojov alebo od právnych a ekonomických pomerov.
14. Rozšíriť status, morálku, vzdelávanie, profesionalitu učiteľov, vrátane učiteľov ranného detstva, zabezpečiac primerané odmeňovanie za ich prácu a príležitosti a impulzy pre ich rozvoj.
15. Rozvinúť citlivé, účastné, zodpovedné systémy vzdelávacej správy a manažmentu v škole, komunite a národných úrovniach.
16. Splniť špecifické učebné potreby detí, ktorých sa dotýkajú krízy tým, že sa zabezpečí poskytovanie vzdelávania počas kríz a po nich a viesť vzdelávacie programy na podporu kultúry mieru spôsobmi, ktoré pomôžu predchádzať násiliu a konfliktu a podporia rehabilitáciu obetí.
17. Poskytnúť prístupné rekreačné a športové príležitosti a zariadenia v školách a v komunitách.
18. Využiť rýchlo sa rozvíjajúce informačné a komunikačné technológie na podporu vzdelávania v prijateľných nákladoch, vrátane otvoreného a diaľkového štúdia, súčasne so znižovaním rozdielov v prístupe a kvalite.
19. Rozvinúť stratégie na zmiernenie dopadu HIV/AIDS na vzdelávacie systémy a školy, študentov a výučbu.

3. Ochrana pred zneužívaním, vykorisťovaním a násilím

41. Stovky miliónov detí trpí a umiera z dôvodu vojny, násilia, vykorisťovania, zanedbávania a všetkých foriem zneužitia a diskriminácie. Deti vo svete žijú v obzvlášť ťažkých situáciách: trvalo zdravotne postihnuté alebo vážne zranené vojenským konfliktom; premiestnené v rámci krajiny alebo vzaté z ich krajiny ako utečenci; trpiace prírodným alebo človekom vyvolaným nešťastím, vrátane takých nebezpečenstiev, ako je vystavenie radiácie a nebezpečným chemikáliám; ako deti migrujúcich pracovníkov a iných sociálne znevýhodnených skupín; ako obeť rasizmu, rasovej diskriminácie, xenofóbie a príbuznej intolerancie. Obchodovanie, pašovanie, fyzické a sexuálne vykorisťovanie a únos, ako aj ekonomické vykorisťovanie detí, dokonca v jeho najhoršej forme, sú dennou realitou pre deti vo všetkých regiónoch sveta, súčasne domáce násilie a sexuálne násilie voči ženám a deťom zostávajú vážnymi problémami. V niekoľkých krajinách sú sociálne a humanitárne dopady ekonomických sankcií na civilné obyvateľstvo, zvlášť na ženy a deti.

42. V niektorých krajinách je situácia detí opačne postihnutá jednostrannými opatreniami, ktoré nie sú v súlade s medzinárodným právom a Chartou OSN, ktoré tvoria prekážky k obchodným vzťahom medzi štátmi, prekážajú plnej realizácii sociálneho a ekonomického rozvoja a zabraňujú prosperovaniu populácie v dotknutých krajinách so zvláštnymi následkami na ženy a deti, vrátane adolescentov.

43. Deti majú právo na ochranu pred všetkými formami zneužitia, zanedbávania, vykorisťovania a násilia voči deťom. Podľa toho sme rozhodli:

- a) Chrániť deti pred všetkými formami zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania a násilia;
- b) Chrániť deti pred dopadom ozbrojeného konfliktu a zabezpečiť podľa medzinárodného humanitárneho práva a práva ľudských práv.
- c) Chrániť deti pred všetkými formami vykorisťovania, vrátane pedofílie, obchodovania a únosu.
- d) Podniknúť okamžité a efektívne opatrenia na elimináciu najhorších foriem detskej práce, ako je definované v Dohovore č. 182, Medzinárodnej organizácie práce a vypracovať a uplatňovať stratégie pre elimináciu detskej práce, ktorá je v kontraste k prijatým medzinárodným štandardom;
- e) Zlepšiť stav miliónov detí, ktoré žijú v zvlášť ťažkých situáciách.

44. Na dosiahnutie týchto cieľov budeme uplatňovať nasledujúce stratégie a aktivity:

Všeobecná ochrana

1. Rozvinúť systém na zabezpečenie registrácie každého dieťaťa pri narodení alebo krátko po ňom a naplniť jeho/jej právo získať meno a národnosť v súlade s národným právom a relevantnými medzinárodnými nástrojmi.
2. Povzbudiť všetky krajiny prijať a uplatňovať zákony a zlepšiť uplatňovanie politik a programov na ochranu detí od všetkých foriem násilia, zanedbávania, zneužívania a vykorisťovania, či už doma, v škole, v iných inštitúciách, na pracovisku alebo v komunite.
3. Prijatť špeciálne opatrenia na elimináciu diskriminácie voči deťom na základe rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženstva, politických alebo iných názorov, národného, etnického alebo

sociálneho pôvodu, majetku, zdravotného postihnutia, pôvodu alebo iného stavu a zabezpečiť ich rovnaký prístup k vzdelaniu, zdraviu a základným sociálnym službám.

4. Ukončiť beztretnosť za všetky zločiny voči deťom predvedením páchatel'ov pred súd a publikovaním trestov za takéto zločiny.

5. Urobiť kroky s cieľom vyhnúť sa a zdržať sa akéhokoľvek jednostranného opatrenia, ktoré nie je v súlade s medzinárodným právom a Chartou OSN, ktoré prekáža obyvateľom dotknutých krajín plne dosiahnuť ekonomický a sociálny rozvoj, zvlášť deťom a ženám, ktoré zabraňuje ich prosperovaniu a ktoré tvorí prekážky plnému užívaniu ich ľudských práv, vrátane práva každého na životný štandard adekvátny jeho zdraviu a prosperovaniu a ich práva na jedlo, lekársku starostlivosť a nevyhnutné sociálne služby. Zabezpečiť, aby strava a lieky neboli použité ako nástroje politického tlaku.

6. Zdvihnúť uvedomenie o nezákonnosti a škodlivých následkoch pri zlyhaní ochrany detí pred násilím, zneužívaním a vykorisťovaním.

7. Podporiť ustanovenie prevencie, podpory a opatrovateľských služieb, ako aj súdnicstva, zvlášť uplatňovaného na deti, berúc do úvahy zásady restoratívneho súdnicstva a plne ochraňovať práva detí a poskytovať špeciálne školený personál, ktorý podporí reintegráciu detí v spoločnosti.

8. Ochranoť deti pred mučením a ďalším krutým, neľudským alebo degradujúcim zaobchádzaním alebo trestom. Voláme vlády všetkých štátov, zvlášť štátov, v ktorých trest smrti nebol zrušený, aby vyhovelí záväzkom, ktoré prevzali v relevantných ustanoveniach medzinárodných nástrojov, týkajúcich sa ľudských práv, vrátane zvlášť článkov 37 a 40 Dohovoru o právach dieťaťa a článkov 6 a 14 Medzinárodnej zmluvy o občianskych a politických právach.

9. Ukončiť škodlivé tradičné alebo zvykové praktiky, ako je skorý a nútený sobáš a zmrzačenie ženských pohlavných orgánov, ktoré porušujú práva detí a žien.

10. Vytvoriť mechanizmy na poskytnutie špeciálnej ochrany a pomoci deťom bez primárnych opatrovateľov.

11. Prijat' a uplatňovať politiku na prevenciu, ochranu, rehabilitáciu a reintegráciu detí, žijúcich v znevýhodnených sociálnych situáciách a ktoré sú v riziku, vrátane sirôt, opustených detí, detí migrujúcich pracovníkov, detí pracujúce a/alebo žijúce na ulici a detí žijúce v extrémnej chudobe a zabezpečiť prístup k vzdelaniu, zdraviu a sociálnym službám.

12. Chrániť deti pred adopciou a praktikami pestúnskej starostlivosti, ktoré sú nelegálne, vykorisťujúce, alebo ktoré nie sú v ich najlepšom záujme.

13. Uviesť prípady jedného z rodičov medzinárodného únosu detí.

14. Bojovať a predchádzať využívaniu detí, vrátane adolescentov, v nedovolenej výrobe a obchodovaní s narkotikami a psychotropnými látkami.

15. Podporovať komplexné programy na marenie zneužívania detí, vrátane adolescentov, vo výrobe a obchodovaní s narkotikami a psychotropnými látkami.

16. Urobiť prístupnou vhodnú liečbu a rehabilitáciu deťom, vrátane adolescentov, závislých na narkotikách, psychotropných látkach, výparoch a alkohole.

17. Poskytovať ochranu a pomoc utečencom a premiestneným osobám v rámci krajiny, väčšina z ktorých sú ženy a deti, v súlade s medzinárodným právom, vrátane medzinárodného práva.

18. Zabezpečiť, aby deti dotknuté prírodnými nešťastiami obdržali vhodnú a efektívnu humanitnú pomoc cez záväzok zlepšiť plánovanie podmienenosti prírodných nešťastí a pripravenosť na neočakávanú udalosť a dať im všetku možnú pomoc a ochranu, aby sa im pomohlo obnoviť čo najskôr normálny život.

19. Povzbudiť opatrenia na ochranu detí pred násilnými alebo škodlivými webovými stránkami, počítačovými programami, ktoré negatívne ovplyvňujú psychologický vývoj detí, berúc do úvahy zodpovednosť rodiny, rodičov, zákonných opatrovateľov a opatrovateľov.

Ochrana pred ozbrojeným konfliktom

20. Posilniť ochranu detí dotknutých ozbrojeným konfliktom a prijať efektívne opatrenia na ochranu detí pod cudzou nadvládou.

21. Zabezpečiť, aby otázky prináležiace k právam a ochrane detí sa plne odrážali v programoch mierotvorných procesov a v zmluvách zabezpečujúcich mier a zahŕňali sa, kde to je vhodné, do činností OSN, ktoré udržujú mier a do programov, ktoré budujú mier; a zahŕňať deti, kde to je možné, do týchto procesov.

22. Ukončiť nábor a využívanie detí v ozbrojenom konflikte v kontraste s medzinárodným právom a zabezpečiť ich demobilizáciu a efektívne odzbrojenie a implementovať efektívne opatrenia na ich rehabilitáciu, fyzické a psychologické zotavenie a reintegráciu do spoločnosti.

23. Ukončiť beztrestnosť, obžalovať zodpovedných za genocídu, zločiny proti ľudskosti, vojnové zločiny a vylúčiť, kde je to vhodné, tieto zločiny z ustanovení amnestie a právnych predpisov o amnestii a zabezpečiť, aby kedykoľvek budú ustanovené mechanizmy na hľadanie spravodlivosti a pravdy o konflikte, budú vážne ublíženia deťom uvedené a budú deťom poskytnuté vhodné, citlivé riešenia.

24. Urobiť konkrétne aktivity voči všetkým formám terorizmu, ktorý spôsobuje vážne prekážky rozvoju a prospievaniu detí.

25. Poskytnúť vhodné školenie a vzdelávanie v právach detí a ochrane, ako aj v medzinárodnom humanitárnom práve všetkým civilným, vojenským a policajným pracovníkom, ktorí sú zainteresovaní na činnostiach udržovania mieru.

26. Zabrzdziť nezákonný tok malých a ľahkých zbraní a chrániť deti pred nášľapnými mínami, nevybuchnutým arzenálom a iným vojenským materiálom, ktorý ich ohrozuje a poskytnúť pomoc prenasledovaným deťom počas ozbrojeného konfliktu a po ňom.

27. Posilniť medzinárodnú spoluprácu, vrátane zdieľania bremena a koordináciu humanitárnej pomoci krajinám, ktoré majú utečencov a pomôcť všetkým utečencom a premiestneným osobám, vrátane detí a ich rodín, vrátiť sa v bezpečí a dôstojne do ich domovov a aby boli hladko reintegrovaní do ich spoločností.
28. Rozvinúť a implementovať politiky a programy s nevyhnutnou medzinárodnou spolupracou na ochranu, starostlivosť a prospievanie detí-utečencov a detí, ktoré hľadajú azyl a programy na poskytnutie základných sociálnych služieb, vrátane prístupu k vzdelaniu spolu so zdravotnou starostlivosťou a jedlom.
29. Dať prioritu programom na vystopovanie a reunifikáciu rodiny, pokračovať monitorovať postupy v starostlivosti o nesprievádzaných a/alebo oddelených utečencov a premiestnené deti v rámci krajiny.
30. Zhodnocovať a monitorovať pravidelne dopad sankcií na deti a prijať okamžité a efektívne opatrenia v súlade s medzinárodným právom s cieľom zmierniť negatívny dopad ekonomických sankcií na ženy a deti.
31. Urobiť všetky nevyhnutné opatrenia na ochranu detí, aby neboli vzaté ako rukojemníci.
32. Rozvinúť špecifické stratégie a postarať sa o špeciálne potreby a osobitné zraniteľnosti u dievčat, ktorých sa dotýka ozbrojený konflikt.

Boj s detskou prácou

33. Urobiť okamžité a efektívne opatrenia na zabezpečenie zákazu a eliminácie najhorších foriem detskej práce, čo je veľmi naliehavé. Postarať sa o rehabilitáciu a sociálnu integráciu ktoré boli vybraté z najťažších foriem detskej práce cez, medziiným, zabezpečenie prístupu k bezplatnému vzdelávaniu, a kde je možné a vhodné, k odbornému školeniu.
34. Urobiť vhodné kroky na vzájomné pomáhajúce si pri eliminácii najhorších foriem detskej práce cez rozšírenú medzinárodnú spoluprácu a/alebo pomoc, vrátane podpory pre sociálny a ekonomický rozvoj, cez programy na vykorenenie chudoby a na všeobecné vzdelanie.
35. Vypracovať a uplatňovať stratégie na ochranu detí pred ekonomickým vykorisťovaním a pred vykonávaním akejkoľvek práce, ktorá je nebezpečná alebo zasahuje do vzdelávania dieťaťa, alebo je škodlivá zdraviu dieťaťa, alebo škodí jeho fyzickému, duševnému, duchovnému, morálnemu alebo sociálnemu rozvoju.
36. V tomto kontexte, chrániť deti pred všetkými formami ekonomického vykorisťovania mobilizovaním národných partnerstiev a medzinárodnej spolupráce a zlepšiť podmienky detí cez, medziiným, poskytnutie pracujúcim deťom bezplatné základné školenie a odborné školenie a ich integráciou do vzdelávacieho systému každým možným spôsobom a povzbudiť podporu sociálnym a ekonomickým politikám zacieleným na vykorenenie chudoby a na poskytnutie zamestnania a nadobudnutia príjmu rodinám, zvlášť ženám.
37. Podporiť medzinárodnú spoluprácu, aby sa pomohlo rozvíjajúcim sa krajinám v žiadosti na poukázanie na detskú prácu a jej základné príčiny, medziiným, cez sociálne a ekonomické

politiky zacielené na vykorenenie chudoby súčasne zdôrazňujúc, že pracovné štandardy by sa nemali používať na ochranárske obchodné účely.

38. Posilniť zbieranie a analýzu údajov o detskej práci.

39. Smerovať aktivity, vzťahujúce sa na detskú prácu, do národných úsilí vykoreniť chudobu a úsilí o rozvoj, zvlášť v politikách a programoch v oblastiach zdravia, vzdelania, zamestnania a sociálnej ochrany.

Eliminácia obchodovania a sexuálneho vykorisťovania detí

40. Spoločne konať národné a medzinárodné aktivity, ako naliehavú vec, na ukončenie predaja detí a ich orgánov, sexuálneho vykorisťovania a zneužívania, vrátane využívania detí na pornografiu, prostitúciu a pedofíliu a bojovať s existujúcimi trhmi.

41. Zdvihnúť uvedomenie o nezákonnosti a škodlivých následkoch sexuálneho vykorisťovania a zneužívania, vrátane prenosu cez Internet, a o obchodovaní s deťmi.

42. Získať podporu súkromného sektora, vrátane turistického ruchu a médií, na kampaň proti sexuálnemu vykorisťovaniu a obchodovaniu s deťmi.

43. Identifikovať a uviesť základné príčiny a faktory, vrátane vonkajších faktorov, ktoré vedú k sexuálnemu vykorisťovaniu a obchodovaniu s deťmi a uplatňovať preventívne stratégie proti sexuálnemu a obchodovaniu s deťmi.

44. Zabezpečiť bezpečnosť, ochranu a ochranu obetiam obchodovania a sexuálneho vykorisťovania a poskytnúť pomoc a služby na uľahčenie ich ozdravenia a sociálnej integrácie.

45. Urobiť nevyhnutné aktivity na všetkých úrovniach na účinné potrestanie a pokutovanie všetkých foriem sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania detí v rámci rodiny alebo na obchodné účely, detskej prostitúcie, pedofílie, detskej pornografie, sex turizmu, obchodovaniu, predaja detí a ich orgánov a zainteresovanosti na nútenej detskej práci a iných foriem vykorisťovania, súčasne zabezpečujúc, že trestné súdne systémy pre deti, ktoré boli obeťami, budú konať v najlepšom záujme detí.

46. Monitorovať a deliť sa s informáciami na regionálnej úrovni a medzinárodnej úrovni o prihraničnom obchodovaní s deťmi; posilniť schopnosti hraničných pracovníkov a úradníkov, ktorí vykonávajú zákon, aby zastavili obchodovanie a poskytnúť im školenie o rešpektovaní dôstojnosti, ľudských práv, základných slobôd všetkých tých, zvlášť žien a detí, ktoré sú obeťami obchodovania.

47. Urobiť nevyhnutné opatrenia, vrátane rozšírenej spolupráce medzi vládami, medzivládnyimi organizáciami, súkromným sektorom a mimovládnyimi organizáciami, na boj s trestným využívaním informačných technológií, vrátane Internetu na účely predaja detí, na detskú pornografiu, detskú prostitúciu, sex-turizmu, pedofíliu a iné formy násilia a zneužívania detí a adolescentov.

4. Boj s HIV/AIDS

45. Pandémia HIV/AIDS má devastujúci efekt na deti a tých, ktorí im poskytujú opateru. Toto zahŕňa 13 miliónov detí, ktoré osireli z dôvodu AIDS, skoro 600 000 kojencov infikovaných každý rok cez prenos z matky na dieťa a milióny HIV pozitívnych mladých ľudí, ktorí žijú so stigmami HIV, ale bez prístupu k adekvátnemu poradenstvu, opatere a podpore.

46. Na boj s devastujúcim dopadom HIV/AIDS na deti dohodli sme podniknúť urýchlené aktivity, ako bolo dohodnuté na zvláštnom zasadnutí Valného zhromaždenia o HIV/AIDS a položiť zvláštny dôraz na nasledujúce ciele a záväzky :

a) Do r. 2003 založiť časovo ohraničené národné ciele na dosiahnutie medzinárodne dohodnutého globálneho preventívneho cieľa znížiť do r. 2005 rozšírenie HIV medzi mladými mužmi a ženami vo veku 15 až 24 rokov v najviac dotknutých krajinách o 25% a o 25% globálne do r. 2010 a zintenzívniť úsilie na dosiahnutie týchto cieľov, ako aj vyzvať rodové stereotypy a postoje a rodové rozdiely vo vzťahu k HIV/AIDS povzbudzovaním mužov a chlapcov, aby sa aktívne zapojili;

b) do r. 2005 znížiť podiel kojencov infikovaných HIV o 20% a o 50% do r. 2010 tým, že: sa zabezpečí, aby 80% tehotných žien malo informácie počas prednatálnej opatery, bolo pre ne poradenstvo a iné preventívne služby k dispozícii, zvýšením dostupnosti a poskytovania prístupu pre ženy a deti infikované HIV k účinnej liečbe na zníženie prenosu HIV z matky na dieťa, ako aj cez efektívne zásahy pre ženy infikované HIV, vrátane dobrovoľného, dôverného poradenstva a testov, prístupu k liečbe, zvlášť anti-retrovirálnej terapii a, kde je vhodné, náhradou materského mlieka a poskytnutím nepretržitej starostlivosti;

c) do r. 2003 rozvinúť a do r.2005 uplatniť národné politiky a stratégie pri: budovaní a posilnení vládnych, rodinných, komunitných kapacít na poskytnutie podporného prostredia pre siroty a chlapcov a dievčatá infikovaných a dotknutých HIV/AIDS, vrátane poskytnutia vhodného poradenstva a psycho-sociálnej podpory; zabezpečiť ich zápis do školy a prístup k bývaniu, dobrej výžive a sociálnym službám na rovnakom základe s inými deťmi; chrániť siroty a zraniteľné deti pred všetkými formami zneužitia, násilia, vykorisťovania, diskriminácie, obchodovania a straty pospolitosti.

47. Aby sa dosiahli tieto ciele, budeme uplatňovať nasledujúce stratégie a aktivity:

1. Do r. 2003 zabezpečiť rozvoj a uplatňovanie multiodvetvových národných stratégií a finančných plánov pre boj s HIV/AIDS ktoré: poukážu na epidémiu spriama; konfrontujú stigmaty, mlčanie a odmietnutie; poukážu na dimenzie epidémie na základe veku a pohlavia; eliminujú diskrimináciu a marginalizáciu; zahrnú partnerstvá s občianskou spoločnosťou a obchodným sektorom a plnú účasť ľudí žijúcich s HIV/AIDS tí, ktorí sú v ohrozených skupinách a ľudia v riziku, zvlášť ženy a mladí ľudia; majú zdroje do možnej miery z národných rozpočtov bez vylúčenia ostatných zdrojov, medziiným, medzinárodnej spolupráce; plne podporujú a ochraňujú všetky ľudské práva a základné slobody, vrátane práva na najvyšší dosiahnuteľný štandard fyzického a mentálneho zdravia; integrujú rodovú perspektívu; a poukazujú na riziko, zraniteľnosť, prevenciu, opateru, liečbu a podporu a zníženie dopadu epidémie; posilnia kapacitu zdravia, vzdelania a právneho systému;

2. Do r. 2005 zabezpečiť, aby najmenej 90% a do r. 2010 najmenej 95% mladých mužov a žien vo veku 15 – 24 rokov malo prístup k informáciám, vzdelávaniu, vrátane vzdelávania o rovnocennosti a vzdelávania o HIV špeciálnom pre mládež a službám potrebným na

rozvinutie zručností, ktoré sa vyžadujú pri znížení ich zraniteľnosti infekciou HIV; v plnom partnerstve s mládežou, rodičmi, rodinami, učiteľmi a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti;

3. Do r. 2005 rozvinúť a urobiť značný pokrok v uplatňovaní stratégií komplexnej starostlivosti, aby sa:

posilnila starostlivosť založená na rodine a komunite, vrátane tej, ktorú poskytuje neformálny sektor a aby systémy zdravotnej starostlivosti poskytovali a monitorovali liečbu ľudí, ktorí žijú s HIV/AIDS, vrátane infikovaných detí, a podporovali jednotlivcov, domácnosti, rodiny a komunity dotknuté HIV/AIDS; zlepšila kapacita a pracovné podmienky personálu zdravotnej starostlivosti a účinnosť podporných systémov, finančných plánov a mechanizmov, ktoré sa vyžadujú na poskytnutie prístupu k dostupným liekom, vrátane anti-retrovirálnym liekov, diagnostike a technológiám, ako aj kvalitnej zdravotníckej, utišujúcej a psycho-sociálnej starostlivosti;

4. Do r. 2005 uplatňovať opatrenia na zvýšenie schopnosti žien a adolescentných dievčat, aby sa samy chránili pred rizikom infekcie HIV, v prvom rade cez poskytovanie zdravotnej starostlivosti a zdravotníckych služieb, vrátane sexuálneho a reprodukčného zdravia a cez preventívne vzdelávanie, ktoré podporuje rovnosť pohlaví v kultúrnej a rodovo citlivom rámci;

5. Do r. 2003 rozvinúť a/alebo posilniť stratégie, politiky a programy, ktoré uznávajú dôležitosť rodiny v znižovaní zraniteľnosti, medziiným, vo vzdelávaní a usmerňovaní detí a berúc do úvahy kultúrne, náboženské a etické faktory, aby sa znížila zraniteľnosť detí a mladých ľudí tým, že sa: zabezpečí prístup aj dievčat, aj chlapcov k základnému a strednému vzdelaniu, zahrnúť HIV/AIDS do osnov pre adolescentov; zabezpečí bezpečné prostredie, zvlášť pre mladé dievčatá; rozšíria kvalitné informácie, priateľské k mladým ľuďom a vzdelávanie o sexuálnom zdraví a poradenské služby; posilnia programy o reprodukčnom a sexuálnom zdraví; a do možnej miery sa zainteresujú rodiny a mladí ľudia do plánovania, uplatňovania a zhodnocovania programov o prevencii a starostlivosti pri HIV/AIDS;

6. Do r. 2003 rozvinúť a začať uplatňovať národné stratégie, ktoré zahŕňajú uvedomenie, prevenciu, opateru a liečebné zložky o HIV/AIDS do programov alebo aktivít, ktoré odpovedajú na naliehavé situácie, uznávajú, že obyvateľstvo destabilizované ozbrojeným konfliktom, humanitárnymi naliehavými prípadmi a prírodnými nešťastiami, vrátane utečencov, premiestnených osôb v rámci krajiny a zvlášť žien a detí, je vo zvýšenom riziku vystavenia infekcie HIV; a kde je to vhodné, zaradiť zložky HIV/AIDS do programov medzinárodnej pomoci;

7. Zabezpečiť nediskrimináciu a plné a rovnaké užívanie všetkých ľudských práv cez podporovanie aktívnej a zjavnej politiky destigmatizácie osirelých detí a tých, ktoré sú zraniteľné HIV/AIDS;

8. Povzbudiť medzinárodnú komunitu, aby dopĺňala úsilia rozvíjajúcich sa krajín, ktoré dávajú zvýšené národné fondy na boj s epidémiou HIV/AIDS, prostredníctvom zvýšenej pomoci medzinárodného rozvoja, zvlášť tým krajinám, ktoré sú najviac zasiahnuté HIV/AIDS, zvlášť v Podсахarskej Afrike, Karibiku, krajinám vo vysokom riziku expanzie epidémiou HIV/AIDS a iným zasiahnutým regiónom, ktorých zdroje na riešenie epidémie sú veľmi obmedzené.

C. Mobilizovanie zdrojov

48. Podporovanie zdravého života, vrátane dobrej výživy a kontroly infekčných chorôb, poskytujúce kvalitné vzdelanie, ochranu detí pred zneužívaním, vykorisťovaním, násilím a ozbrojeným konfliktom a boj s HIV/AIDS sú dosiahnuteľné ciele a sú jasne poskytnuteľné pre svetovú komunitu.

49. Primárna zodpovednosť za uplatňovanie Akčného plánu a pre zabezpečenie prostredia, v ktorom sa zabezpečí prosperovanie detí, v ktorom práva každého dieťaťa sú podporované a rešpektované, spočíva na každej, jednotlivej krajine, uznávajúc, že nové a dodatočné, aj národné, aj medzinárodné zdroje sa vyžadujú na tento účel.

50. Investície do detí sú veľmi produktívne, ak sa strednodobo až dlhodobo udržia. Investície do detí a rešpektovanie ich práv dáva základ pre spravodlivú spoločnosť, silnú ekonomiku a svet zbavený chudoby.

51. Uplatňovanie súčasného Akčného plánu bude vyžadovať rozdelenie značných dodatočných národných, aj medzinárodných ľudských, finančných a materiálnych zdrojov v rámci medzinárodného prostredia a zvýšenej medzinárodnej spolupráce, vrátane spolupráce medzi Severom – Juhom a Juhom – Juhom, aby sa prispelo k ekonomickému a sociálnemu rozvoju.

52. Rozhodli sme sa sledovať, medzi inými, nasledujúce globálne ciele a aktivity na mobilizovanie zdrojov pre deti:

a) Vyjadriť naše ocenenie vyspelým krajinám, že sa dohodli a dosiahli cieľ 0,7 % z ich hrubého domáceho produktu na celkovú oficiálnu rozvojovú pomoc a povzbudiť vyspelé krajiny, ktoré tak neurobili, aby sa snažili splniť čo najskôr medzinárodne dohodnutý cieľ 0,7% ich HDP na celkovú oficiálnu rozvojovú pomoc. Zaväzujeme sa nešetriť žiadne úsilie, aby sme zvrátili zostupujúce trendy oficiálnej rozvojovej pomoci a splnili rýchlo ciele 0,15 % až 0,20% z HDP na oficiálnu rozvojovú pomoc najmenej rozvinutým krajinám, ako bolo dohodnuté, berúc do úvahy urgentnosť a závažnosť špeciálnych potrieb detí;

b) Bez ďalšieho meškania uplatňovať zvýšenú iniciatívu veľmi zadĺžených chudobných krajín a dohodnúť sa zrušiť čo najskôr všetky dvojstranné oficiálne dlhy veľmi zadĺžených chudobných krajín, ony náhradou za to urobia jasné záväzky na vykorenenie chudoby a povzbudiť využitie úspor dlhovej služby na financovanie programov na vykorenenie chudoby, zvlášť, ktoré sa vzťahujú na deti;

c) Žiadať rýchle a spoločné aktivity na efektívne riešenie zadĺženosti najmenej rozvinutých krajín, nízko-príjmových a stredno-príjmových rozvíjajúcich sa krajín, a to komplexným, spravodlivým, na rozvoj zameraným a trvalým spôsobom cez rôzne národné a medzinárodné opatrenia určené na to, aby urobili ich dlh udržateľným počas dlhého obdobia, a tak zlepšiť ich schopnosť zaoberať sa problémami, týkajúcimi sa detí, zahŕňajúc, kde je vhodné, existujúce mechanizmy na zníženie dlhu, ako sú výmeny dlhu za projekty zacielené na splnenie potrieb detí;

d) Zvýšiť a zlepšiť prístup výrobkov a služieb rozvíjajúcich sa krajín na medzinárodné trhy cez, medziiným, vyjednávané zníženie tarifných bariér a elimináciu netarifných bariér, ktoré

nespravodlivo zabraňujú obchodu rozvíjajúcich sa krajín, podľa multilaterálneho systému obchodu.

e) Viera, že zvýšenie obchodu je základom pre rast a rozvoj najmenej rozvinutých krajín, cieľiť na zlepšenie preferenčného trhového prístupu pre tieto krajiny, smerujúc k cieľu bezcolného a bezkvótového trhového prístupu pre všetky výrobky najmenej rozvinutých krajín na trhy vyspelých krajín;

f) Mobilizovať nové a základné dodatočné zdroje pre sociálny rozvoj, aj na národnej aj na medzinárodnej úrovni na zníženie rozdielností v krajinách a medzi krajinami a zabezpečiť účinné využívanie existujúcich zdrojov. Ďalej zabezpečiť v najväčšom možnom rozsahu, že sociálne výdavky, ktoré sú v prospech detí sú chránené a majú prioritu počas aj krátkodobých aj dlhodobých ekonomických a finančných kríz;

g) Skúmať nové spôsoby vytvárania verejných a súkromných finančných zdrojov, medziiným, cez zníženie prehnaných vojenských výdavkov a vojenského obchodu a investícií do vojenskej výroby a prínosov, vrátane celosvetových vojenských výdavkov, berúc do úvahy požiadavky národnej bezpečnosti;

h) Povzbudzovať donorské a prijímateľské krajiny, založené na vzájomnej dohode a záväzku, plne uplatňovať Iniciatívu 20/20 v línii s Dokumentami Konsenzu z Oslo a Hanoia na zabezpečenie univerzálneho prístupu k základným sociálnym službám.

53. Dáme prioritnú pozornosť tomu, aby boli splnené potreby najviac zraniteľných detí sveta v rozvíjajúcich sa krajinách, zvlášť v najmenej rozvinutých krajinách a v Podсахarskej Afrike.

54. Dáme špeciálnu pozornosť potrebám detí v rozvíjajúcich sa štátoch malých ostrovov, rozvíjajúcich sa krajín uzavretých pevninou a tranzitných rozvíjajúcich sa krajín a iných rozvíjajúcich sa krajín, ako aj krajín s meniacou sa ekonomikou.

55. Budeme podporovať technickú spoluprácu medzi krajinami, aby sa zdieľali pozitívne skúsenosti a stratégie v uplatňovaní súčasného Akčného plánu.

56. Splnenie našich cieľov a aspirácií pre deti si zasluhuje nové partnerstvá s občianskou spoločnosťou, vrátane mimovládnych organizácií a privátneho sektora a inovačných dohôd pre mobilizovanie dodatočných zdrojov, aj súkromných, aj verejných.

57. Majúc na mysli, že spoločnosti musia byť viazané národnou legislatívou, povzbudzovať zjednotenú sociálnu zodpovednosť tak, aby prispela k cieľom sociálneho rozvoja a prosperovaniu detí, medziiným týmito spôsobmi:

1. Podporovaním zvýšeného zjednoteného uvedomenia medzivzťahu medzi sociálnym rozvojom a ekonomickým rastom;

2. Poskytnutím právneho, ekonomického rámca a rámca sociálnej politiky, ktorý je spravodlivý a stabilný, podporiť a stimulovať iniciatívy súkromného sektora zacielené na dosiahnutie týchto cieľov;

3. Rozšírením partnerstiev s podnikmi, odborními a občianskou spoločnosťou na národnej úrovni pri podpore cieľov Akčného plánu.

Povzbudzujeme súkromný sektor zhodnotiť dopad jeho politik a praktík na deti a zužitkovať výskum a rozvoj vo vede, zdravotníckej technológii, zdraví, potrave, ochrane životného prostredia, vzdelávaní a mediálnej komunikácii prístupnej všetkým deťom, zvlášť tým v najväčšej núdzi.

58. Zabezpečiť väčšiu politickú súvislosť a lepšiu spoluprácu medzi OSN, jej agentúrami a inštitúciami Brettona Woodsa ako aj inými multilaterálnymi orgánmi a občianskou spoločnosťou s cieľom dosiahnuť ciele súčasného Akčného plánu.

D. Následné aktivity a zhodnotenie

59. Na uľahčenie uplatňovania aktivít, ku ktorým sa zaviazalo v tomto dokumente, budeme rozvíjať alebo posilňovať, ako naliehavú vec, ak je to možné do konca r. 2003, národné, a kde je vhodné, regionálne akčné plány so súborom špecifických, časovo ohraničených a merateľných cieľov založených na tomto Akčnom pláne, berúc do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa, zhodné s národným právom, náboženskými a etickými hodnotami a kultúrnym pozadím jeho národa a v súlade so všetkými ľudskými právami a základnými slobodami.

Preto budeme posilňovať naše národné plánovanie a zabezpečovať nevyhnutnú koordináciu, uplatňovanie a zdroje. Budeme integrovať ciele tohto Akčného plánu do našich vládnych národných politik, ako aj národných a podnárodných rozvojových programov,, stratégií vykorenenia chudoby, multisektorálnych prístupov a iných relevantných rozvojových plánov v spolupráci s relevantnými aktérmi občianskej spoločnosti, vrátane mimovládnych organizácií, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, ako aj deťmi v súlade s ich vekom a vyspelosťou a ich rodinami.

60. Budeme pravidelne monitorovať na národnej úrovni, a kde je vhodné, na regionálnej úrovni a zhodnocovať pokrok k cieľom v tomto Akčnom pláne na národných, regionálnych a svetových úrovniach. Budeme posilňovať našu národnú štatistickú kapacitu na zbieranie, analyzovanie a roztrieďovanie údajov, vrátane faktorov pohlavia, veku a iných relevantných faktorov, ktoré môžu viesť k rozdielom a budeme podporovať široký rozsah výskumu zameraného na deti. Rozšírime medzinárodnú spoluprácu na podporu úsilia budovať štatistické kapacity a budovať kapacitu komunity na monitorovanie, zhodnocovanie a plánovanie.

61. Budeme viesť periodické prehľady o pokroku na národnej a podnárodnej úrovni, aby sa efektívnejšie poukázalo na prekážky a aby sa zrýchlili aktivity. Na regionálnej úrovni sa tieto prehľady použijú, aby sa zdieľali najlepšie praktiky, posilnili partnerstvá a urýchlil pokrok. Preto:

a) povzbudíme zmluvné štáty Dohovoru o právach dieťaťa, aby zväzili zahrnúť do správ do Výboru pre práva dieťaťa informácie o opatreniach, ktoré urobili a o výsledkoch, ktoré sa dosiahli pri uplatňovaní súčasného Akčného plánu;

b) Pretože svetová vedúca agentúra pre deti, Fond deti pri OSN bola požiadaná, aby naďalej pripravovala a rozširovala, v úzkej spolupráci s vládami, relevantnými fondami, programami a špecializovanými agentúrami systému OSN a všetkými ďalšími relevantnými aktérmi, ako je vhodné, informácie o pokroku urobenom v uplatňovaní súčasnej Deklarácie a Akčného plánu. Riadiace orgány relevantných špecializovaných agentúr boli požiadané, aby zabezpečili, aby v rámci ich mandátov, týmito agentúrami bola daná plná možná podpora dosiahnutiu cieľov uvedených v Akčnom pláne a informovať Valné zhromaždenie OSN cez

Ekonomickú a sociálnu Radu o pokroku a dodatočných aktivitách požadovaných počas nasledujúcej dekády za použitia existujúcich rámcov a postupov podávania správ;

c) Žiadame Generálneho tajomníka, aby podával správu pravidelne na Valné zhromaždenie o pokroku urobenom v uplatňovaní súčasného Akčného plánu.

62. Opätovne sa zaväzujeme nešetriť žiadnym úsilím pri pokračovaní tvorenia sveta vhodného pre deti, budovaní na výsledkoch minulej dekády a vedení zásadami prvej povinnosti voči deťom. V solidarite so širokou škálou partnerov, budeme viesť svetové hnutie pre deti, ktoré tvorí uvoľnený impulz pre zmenu. Robíme tento vážny záväzok pri poznaní, že keď dávame vysokú prioritu právam dieťaťa, ich prežitiu a ich ochrane a rozvoju, slúžime najlepším záujmom celého ľudstva a zabezpečíme prosperovanie všetkých detí vo všetkých spoločnostiach.